

Către: DI Dumitru ALAIBA
Ministrul Economiei Republicii Moldova

Copie: Consiliul Economic pe lângă Prim-ministru

Ref.: Formulare propuneri privind modificările legislative referitoare la reglementarea relațiilor între fondatorii/asociații societăților comerciale

Stimate domnule Alaiba,

Alianța Întreprinderilor Mici și Mijlocii (în continuare **AIM**) vă salută cordial și în calitate sa de membru al grupului de lucru instituit prin Ordinul Ministrului Economiei nr.2 din 06 ianuarie 2023 pentru reglementarea relațiilor între fondatorii/asociații societăților comerciale, în prezentul document expune unele recomandări de modificare a cadrului legislativ, precum și enunță unele probleme pe care le pune în atenția Grupului de lucru în vederea cercetării.

Legea cu privire la societățile cu răspundere limitată nr.135/2011 este una depășită, care nu corespunde necesităților mediului de afaceri, inclusiv procesului investițional. Legea nr.135/2011 nu este corelată suficient cu Codul Civil, precum și împiedică operarea modificărilor necesare într-un șir de acte normative, cum ar fi care reglementează înscrierile în registrele publice, care în prezent sunt extrem de birocratice, nejustificat de exigente și lente.

Considerăm că reforma urmărească scopul de a plasa Republica Moldova în topul țările cu cel mai favorabile condiții pentru afaceri. Acesta ar include:

1. Înființarea rapidă și simplă a societăților comerciale cu o structură corporativă modernă, capabilă să desfășoare afaceri la nivel global, să crească investiții de capital la nivel global și să concureze în economia digitală modernă aflată în dezvoltare permanentă.
2. Încurajarea investitorilor internaționali de a deschide afaceri prin crearea posibilităților pentru aceștia de a gestiona societatea ușor, de a vota și participa la afacerile companiei de la distanță și fără procese birocratice complexe și costisitoare, care impun prezență fizică și formalități cum ar fi apostila.
3. Îmbunătățirea cadrului legal referitor la soluționare a disputelor între asociați, mai specific, cu privire la excluderea asociaților care comit fraude în detrimentul societății sau în cazul neînțelegerilor grave între asociați.

a) utilizarea în cadrul legal național, în mod prioritar, a normelor de drept civil cu caracter dispozitiv, discreționar

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
Legea nr.220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali				
1	<p>Liberalizarea conținutului actelor constitutive</p> <p>Legea stabilește cerințe minime pe care trebuie să le îndeplinească conținutul unui Statut și permite fondatorilor să includă orice prevederi care nu contravin legii (art.13 Legea 135/2007).</p> <p>În practică însă, registratorii nu acceptă Statute formulate de fondatori și le impun pe cele standard, ale căror modele sunt publicate pe site-ul autorității (ASP). Aceasta probabil din lipsă de timp și complexitatea procesului de analiză a conținutului Statutului și aprobare.</p> <p>Este necesară liberalizarea relațiilor dintre asociați, rolurilor și modului de împărțire a profitului, adoptarea deciziilor, a structurii corporative, care trebuie să fie conform voinței fondatorilor și specificului activității.</p>		<p>Procedura de întocmire a Statutului ar trebui simplificată fără petrecerea procedurilor birocratice minuțioase și îndelungate de aprobare, rolul registratorului fiind limitate la înregistrarea modificărilor statutare decise de asociați. De asemenea, întocmirea Statutului trebuie să fie mai flexibilă, astfel încât să fie permise modificări majore la modelul standard, modificări care, de la sine înțeles, să nu contravină legii.</p> <p>Cu titlu de exemplu poate servi Modelul de Statut de SRL al statului Virginia, SUA, care este similar cu al multor state din lume și care conține clauze statutare standard, care pot fi liber ales și/sau completate de către fondatori.</p> <p>Astfel, este necesară :</p> <p>(i) Modificarea actelor normative și emiterea unor acte administrative prin care să fie limitat rolul registratorului la competențe formale de</p>	<p>Fondatorii/asociații vor putea reglementa activitatea SRL-ului, relații între asociați sub aspect de implicare în afacere, împărțire profit, drepturi și responsabilități, modalități de luare a deciziilor și alte aspecte fără intervenția registratorului, care trebuie să aibă un rol formal de înregistrare a modificărilor în registrul public, și nu imixtiune în elaborarea politicii corporative.</p>

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
	<p>Registratorii trebuie să aibă un rol formal de ținere a registrului și operare a înscrierilor în acesta, fără discreție în politica corporativă a societății comerciale, inclusiv din cauza calificării profesionale juridice insuficiente și lipsei de experiență în afaceri/în activitate de societăți comerciale.</p>		<p>înregistrare a Statutului/actelor de constituire, fără competențe de apreciere a oportunității. A se plasa pe semnatarii Statutului (fondatori, asociat) responsabilitatea pentru clauze contrare legii și ordinii publice. A se lăsa în atribuția instanțelor de judecată și de arbitraj soluționarea legalității clauzelor statutare.</p> <p>Art.36 din Legea nr.220 din 19.10.2007 privind înregistrarea de stat a persoanelor juridice și a întreprinzătorilor individuali a se completa cu pct.a¹ la alin.(2) formulat după cum urmează: <i>“la examinarea cererilor cu privire la înregistrarea de stat a societăților comerciale, cu privire la modificarea actelor constitutive registratorul nu efectuează operațiuni de aprobare a conținutului actelor de constituire în partea ce nu se referă la clauzele imperative impuse de lege”.</i></p> <p>ii) Elaborarea unui model de statut care să conțină cerințe minime obligatorii, precum și facultative. Clauzele facultative a se sublinia/marca astfel încât fondatorii să înțeleagă unde au libertate de reglementare.</p>	

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
			iii) Publicare modelului de statut online, într-o formă care permite ușor navigare și redactare, imposibilitate de înlăturare a clauzelor imperative.	

b) posibilitățile asociațiilor de a-și alege modelul optim de administrare a societății și de luare a deciziilor

Legea 135/2007 privind SRL				
1	<p>Adoptarea deciziilor corporative la distanță</p> <p>Art.48 alin.(2) din Legea 135/2007 prevede: “Prin actul de constituire se poate stabili și votare prin corespondență. În acest caz, actul de constituire trebuie să prevadă și procedura de votare prin corespondență, care include, în special, modalitatea de informare a asociațiilor cu privire la chestiunile supuse votării și la procedura de modificare a acestora, expedierea informației și a documentelor necesare, termenul de încheiere a procedurii de votare și termenul de informare a asociațiilor cu privire la rezultatul votării.”</p> <p>Art.54 alin.(5) din Legea 135/2007 prevede: “Ordinea de zi poate fi modificată sau completată în ședința adunării generale a</p>		<p>(i) Modificarea Art.48 alin.(2) din Legea 135/2007 după cum urmează:</p> <p><i>“Prin actul de constituire se poate stabili și votare prin mijloace electronice, cu descrierea detaliată a procedurii. Poate fi utilizat tipul de semnătura electronică ales de părți”.</i></p>	<p>Va fi posibilă luare deciziilor corporative la distanță, fapt ce va permite economie de timp și resurse pentru asociați, în special cei aflați în străinătate.</p>

	<p>asociațiilor dacă la ea sînt prezenți sau reprezentați toți asociații”.</p> <p>Legea nu prevede posibilitatea votării prin mijloace electronice. Totodată, este dificilă aplicarea semnăturii electronice de către asociați din străinătate, ale căror semnături electronice nu sunt recunoscute în Republica Moldova.</p> <p>Spre exemplu, Legea nr.1260 din 19.07.2002 cu privire la avocatură prevede posibilitatea votării prin mijloace electronice (art.34).</p>			
2	<p>Conform art.24 alin.(4) din Legea 135/2007, «Fiecare un leu din capitalul social acordă dreptul la un vot».</p> <p>Conform art.57 alin.(1) din Legea nr.135/2007, «Asociatul nu este în drept să-și divizeze voturile».</p> <p>Legea nu acordă asociațiilor posibilitatea de a împărți între dreptul de vot conform voinței lor, ci condiționează voturile de mărimea cotei-părți sociale.</p>		<p>Modificarea art.57 alin.(1) din Legea nr.135/2007 după cum urmează, «În actele de constituire părțile pot să prevadă distribuția voturilor fără raportate la cota parte social a fiecărui asociat.».</p>	<p>Va avea loc o liberalizare a politicii corporative interne, asociații avînd dreptul de a-și atribui drepturile decizionale în dependență de alți factori importanți (cum ar fi competențele în anumite chestiuni, gradul de implicare dorit în afacere/în luarea deciziilor), și nu de mărimea cotei-părți sociale, care este un aspect irelevant.</p>

	<p>La fel cum legea permite părților împărțirea dividendelor conform voinței proprii (art.39 alin.(2) din Legea nr.135/2007), este binevenită și stabilirea numărului de voturi fiecărui asociat fără raportare la cota-parte socială.</p>			
3	<p>Crearea unui model de coparticipare echitabilă</p> <p>Conform Legii nr.135/2007 stabilește constituirea unui capital social format din aporturile asociaților. În noțiunea de aporturi a asociaților nu intră toate investițiile efectuate de aceștia, care în practică, au loc sub forma de împrumuturi.</p> <p>Modul în care legea reglementează distribuirea veniturilor în cadrul societății comerciale sau a masei debitoarele în caz de insolabilitate, avantajează asociații care contribuie cu investiții prin împrumuturi, față de asociații care contribuie prin aporturi în capitalul social.</p>		<p>Excluderea stabilirii cotei-părți sociale în dependență de aportul vărsat în capitalul social, ci de voința părților, care în practică ar corespunde investițiilor și aporturilor cu orice titlu aduse de asociați.</p>	<p>Această modificare ar plasa asociații în situații mai echitabile la distribuirea veniturilor. Nu va fi satisfăcut din venituri prioritar asociatul care a împrumutat, în detrimentul unui asociat majoritar.</p>

c) alte aspecte, urmărind modernizarea legislației cu privire la societățile comerciale, apropierea cadrului legal național de standardele internaționale în domeniu, precum și păstrând normele cu caracter imperativ doar acolo unde aceasta este strict necesar

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
Legea 135/2007 privind SRL				
3	<p>Articolul 47 din Legea 135/2007 prevede:</p> <p>(1) Adunarea generală a asociaților, administratorul, unul sau mai mulți asociați pot cere excluderea din societate a asociatului care nu a vărsat aportul subscris după expirarea unui termen suplimentar de o lună, care i-a fost stabilit prin notificare, pentru vărsarea aportului, precum și a asociatului care, în calitate de administrator al societății, comite fraude în detrimentul societății, folosește semnătura societății sau patrimoniul acesteia în favoarea sa sau a terților.</p> <p>(i) Modul de formulare a alin.(1) în partea ce ține de “(...) excluderea din societate a asociatului care (...) în calitate de administrator al societății, comite fraude” creează interpretare distorsionată a</p>		<p>Modificarea art.47 alin.(1) din Legea 135/2007 după cum urmează:</p> <p>Adunarea generală a asociaților, administratorul, unul sau mai mulți asociați pot cere excluderea din societate a asociatului care nu a vărsat aportul subscris după expirarea unui termen suplimentar de o lună, care i-a fost stabilit prin notificare, pentru vărsarea aportului, precum și a asociatului care, în calitate de administrator aparent sau de fapt al societății, comite sau a comis fraude în detrimentul societății, folosește sau a folosit semnătura societății sau patrimoniul acesteia în favoarea sa sau a terților.</p>	

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
	<p>scopului normei, prin interpretarea în sensul că comiterea fraudei trebuie să aibă loc în prezent, reieșind din formulare la prezent a predicatului “comite”.</p> <p>(ii) Excluderea asociatului pentru comiterea fraudelor (...) impune condiția deținerii de către asociatul respective a calității de administrator la momentul comiterii acțiunilor ilicite menționate. Modul de formulare al acestei norme nu permite excluderea asociatului care comite fraude având calitate de administrator de fapt, calitate reglementată la art.197 Cod Civil. Or, norma de la art. art.197 Cod Civil a fost instituită în vederea atragerii la răspundere a persoanelor care gestionează societatea din umbră.</p> <p>(iii) Adunarea generală a asociațiilor nu este subiect de drept și nu poate solicita în justiție excluderea asociatului, ci poate obliga administratorului să o facă. A se exclude de la alin.(1) adunarea generală.</p>			

Nr	Identificarea problemei (descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)	Sursa	Soluția (modificări propuse în legislație)	Impactul (Rezultatul scontat)
3	<p>Conform art. 47 alin.(3) din Legea 135/2007, “Asociatul exclus din societate nu are dreptul la o parte proporțională din patrimoniul societății, dar are dreptul numai la o sumă de bani ce reprezintă valoarea contabilă a părții sociale la data excluderii, dacă hotărârea judecătorească nu prevede altfel. Valoarea părții sociale a asociatului exclus din societate se restituie acestuia în decurs de 6 luni de la data excluderii, dar numai după ce a reparat prejudiciul cauzat societății. Obligația de reparare a prejudiciului subzistă în partea neacoperită prin aportul vărsat.”</p> <p>Formularea alin.(3) în partea ce ține de “Obligația de reparare a prejudiciului subzistă în partea neacoperită prin aportul vărsat” contravine logicii formulate în propoziția precedentă de la același alineat care stipulează că “Valoarea părții sociale a</p>		<p>(i) A se modifica alin.(3) al art.47 după cum urmează:</p> <p>“(...) Obligația de reparare a prejudiciului subzistă în partea neacoperită prin valoarea părții sociale a asociatului exclus.”</p>	

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
	<p>asociatului exclus din societate se restituie (...) după ce a reparat prejudiciul cauzat societății. Având în vedere că valoarea părții sociale nu coincide întotdeauna cu aportul vărsat, este necesară modificarea normei.</p>			
4	<p>Conform art. 47 alin.(4) din Legea 135/2007, „Asociatul exclus din societate răspunde pentru pierderi și are dreptul la profit net pînă la data excluderii sale. Plata profitului net se face în termen de 30 de zile de la data adoptării hotărîrii privind distribuirea acestuia sau de la data-limită de adoptare a unei astfel de hotărîri.”</p> <p>Urmărind logica alin.(3), este necesară modificare în sensul reparării prejudiciului cauzat societății prioritar plății dividendelor. Este recomandabilă înlocuirea cuvîntului pierderi cu prejudiciu cauzat societății. Este oportună includerea noțiunii de dividende pentru uniformizare cu art.254 (1) c) și (4) Cod Civil și legislației fiscale.</p>		<p>A se modifica alin.(4) după cum urmează :</p> <p>“Asociatul exclus din societate răspunde pentru prejudiciul cauzat societății și are dreptul la profit net (dividende) pînă la data excluderii sale. Plata profitului net se face în termen de 30 de zile de la data adoptării hotărîrii privind distribuirea acestuia sau de la data-limită de adoptare a unei astfel de hotărîri, dar numai după ce a reparat prejudiciul cauzat societății. »</p>	
5	<p>Conform art. 47 alin.(5) din Legea 135/2007,</p>		<p>A se modifica alin.(5) după cum urmează :</p>	

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
	<p>“Asociatul exclus din societate poartă răspundere față de terți pentru operațiunile făcute de societate pînă la data rămînerii definitive a hotărîrii de excludere. Dacă, în momentul excluderii lui din societate, există operațiuni în curs de executare, asociatul este obligat să suporte consecințele executării lor și, prin derogare de la prevederile alin. (3), nu va putea pretinde valoarea părții sociale ce i se cuvine decît după terminarea acelor operațiuni.”</p> <p>La formularea primei propoziții nu se ține cont de faptul că asociatul ar putea să nu mai dețină calitate de administrator sau să fie suspendat din calitate de administrator mult înainte de rămânerea definitivă a hotărîrii judecătorești de excludere. Astfel, există riscul ca acesta să răspundă pentru fraudele comise de altă persoană - administratorul ulterior/actual.</p> <p>La fel, următoarea propoziție comportă același risc.</p>		<p>Asociatul exclus din societate poartă răspundere față de terți pentru operațiunile făcute de societate pînă la data rămînerii definitive a hotărîrii de excludere. Dacă, în momentul excluderii lui din societate, există operațiuni în curs de executare, asociatul este obligat să suporte consecințele executării lor și, prin derogare de la prevederile alin. (3), nu va putea pretinde valoarea părții sociale ce i se cuvine decît după terminarea acelor operațiuni.</p> <p>În vederea facilitării înregistrării modificărilor survenite după excluderea asociatului, A se completa cu alin. (6)</p> <p>Ca urmare a excluderii, instanța judecătorească va dispune, prin aceeași hotărîre, și cu privire la structura participării la capitalul social a celorlalți asociați.</p>	

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
6	Legea 135/2007 nu operează cu noțiunea de” dividende”, cu care operează art.254 (1) c) și (4) Cod Civil și legislația fiscală.		Includerea noțiunii de „dividende” în Legea 135/2007 la art.26 alin.(3), art.39, art.40 alin.(2) – (4), 43 lit.(g), 47 alin.) (4), art.48 alin.(1) lit.h), art.58 alin.(1) lit.b), alin.(3) lit.b) a.	Armonizarea legislației și folosirea terminologiei în mod uniform.
7	<p>Conform art.81 din Legea 135/2007</p> <p>(1) Societatea se dizolvă și se lichidează în temeiurile stabilite de prezenta lege, de Codul civil și de alte legi.</p> <p>(2) Dizolvarea și lichidarea societății pot fi cerute în cazul în care este imposibilă răscumpărarea sau separarea părții sociale.</p> <p>Răscumpărarea cotei sociale în baza deciziei instanței de judecată ar putea să nu fie o soluție echitabilă, or, aceasta ar putea fi dispusă în favoarea asociatului care dispune de mijloace bănești, și nu a asociatului care nemijlocit a dezvoltat afacerea și meritelor și capacităților profesionale ale căruia se datorează succesul afacerii.</p>		<p>A se modifica alin.(2) al art.81 din Legea 135/2007 după cum urmează:</p> <p>“Dizolvarea și lichidarea societății pot fi cerute în cazul în care este imposibilă răscumpărarea sau separarea părții sociale, precum și pentru alte motive temeinice, precum neînțelegerile grave dintre asociați, care împiedică funcționarea societății.”</p>	

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
	<p>Se propune completarea temeiurilor de dizolvare analogic cu art.227 alin.(1) lit.e) din Legea României Nr. 31 din 16 noiembrie 1990 privind societățile comerciale, potrivit căruia:</p> <p>“Societatea se dizolva prin hotărârea instanței de judecată la cererea oricărui asociat, pentru motive temeinice, precum neînțelegerile grave dintre asociați, care împiedică funcționarea societății”.</p>			
8.	<p>Conform art.15 din Legea insolvenței,</p> <p>(1) În cazul insolvenței debitorului din culpa fondatorilor (membrilor) lui, a membrilor organului executiv sau a unor alte persoane care au dreptul de a da indicații obligatorii pentru debitor ori care pot influența în alt mod acțiunile debitorului (insolvență intenționată), aceștia poartă răspundere subsidiară solidară față de creditorii în măsura în care bunurile debitorului sînt insuficiente pentru executarea creanțelor creditorilor.</p>		<p>A se exclude din legislația relevantă mecanismul de răspundere subsidiară a fondatorilor/asociaților pentru obligațiile societăților comerciale.</p>	<p>Încurajarea investitorilor străini de a fonda afaceri în Republica Moldova și de a investi resurse importante, fără temerea de a răspunde cu patrimoniul familiei într-o țară cu un sistem judecătoresc cu probleme de integritate.</p>

Nr	Identificarea problemei <i>(descriere succintă cu referire la articolul concret din lege)</i>	Sursa	Soluția <i>(modificări propuse în legislație)</i>	Impactul <i>(Rezultatul scontat)</i>
	<p>Atragerea la răspundere subsidiară a fondatorilor/asociaților contravine conceptului de societate cu răspundere limitată, care presupune răspundere în limita patrimoniului SRL. Perspectiva atragerii la răspundere subsidiară are efect descurajant pentru investitorii străini de a deschide afaceri în Republica Moldova și de a desfășura afaceri cu investiții, o țară cu o probleme notorii în materie de corupție și justiție. Or, investiții mari în afaceri ar presupune riscuri mari pentru patrimoniul personal/al familiei asociaților. Problema relei-credințe în afaceri manifestate prin intenția de îndatorare și ascundere după vâlul corporativ s-ar rezolva prin mecanismele penale, prin diligența mai sporită a creditorilor la creditarea debitorilor, control mai minuțios asupra administratorului, ș.a.</p>			

Vă mulțumim pentru atenția cu care veți trata prezenta expunere de poziție și vă asigurăm implicarea noastră în acest proiect important pentru membrii noștri.

Cu respect,

Liliana Busuioc,

Director executiv al AIM

Executat: Elena Garaz, avocată, expert juridic în cadrul AIM și David Smith, membru al Consiliului de Administrație al AIM și antreprenor